

(ร่าง)จริยธรรมและแนวปฏิบัติสำหรับรายการ
โทรทัศน์โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน
และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง

ดร.ชเนตตี ทินนาม

ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา (ร่าง)จริยธรรมและแนวปฏิบัติ

- 1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนกับประเด็นผู้หญิงในสังคมไทย โดยมีการเก็บข้อมูลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ในประเทศไทยย้อนหลัง **10** ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548-2557
- 2. ข้อบังคับจริยธรรมและแนวปฏิบัติของสื่อมวลชนในประเด็นผู้หญิงขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในประเทศไทยและกรณีศึกษา

Gender-Sensitive Indicators for Media (2012)
ของ UNESCO และ **Broadcasting For All: Focus on Gender (Asia Media Summit, 2011)**

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา (ร่าง)จริยธรรมและแนวปฏิบัติ

- 3. รายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน จะใช้การสืบค้นแหล่งข้อมูล รายการโทรทัศน์จาก www.youtube.com
- 4. รายการละคร จะใช้วิธีการคัดเลือกละครซึ่งเป็นประเด็นถกเถียงในสังคมเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 เรื่อง ในระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง
- 5. รายการโฆษณา จะใช้วิธีการบันทึกรายการโฆษณาย้อนหลังในช่วง รายการละครหลังข่าว เป็นระยะเวลา 1 เดือน คือเดือน กรกฎาคม 2558

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา (ร่าง)จริยธรรมและแนวปฏิบัติ

- **6. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)** ดำเนินการจัดกระบวนการ
สนทนากลุ่ม 3 ครั้ง จำนวน 25 คน
- บรรณาธิการ/ผู้สื่อข่าวซึ่งรายงานข่าวประเด็นผู้หญิง นักวิชาการด้าน
การสื่อข่าว นักวิชาการด้านเพศสภาวะ/เพศวิถีซึ่งศึกษาด้านการ
วิเคราะห์ข่าว
- ผู้ผลิตโฆษณา นักวิชาการด้านละคร/โฆษณา นักวิชาการด้านเพศ
สภาวะ/เพศวิถีซึ่งศึกษางานละคร/โฆษณา
- ตัวแทนองค์กรภาครัฐและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านผู้หญิง

(ร่าง) จริยธรรมรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง หลักการ

สื่อมวลชนชนต้องเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง เห็นคุณค่าและให้ความเคารพในความแตกต่างหลากหลายของผู้หญิง ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัว ต้องคำนึงเสมอว่าในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศหรือประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางเพศภาวนั้น ให้ถือว่าการปกป้องผู้หญิงซึ่งถูกระทำ ความรุนแรงทางเพศมีความสำคัญกว่าการได้มาซึ่งเนื้อหาเพื่อการรายงานข่าวหรือการผลิตรายการโทรทัศน์

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับรายการข่าวโทรทัศน์

- แหล่งข่าว

- 1. ควรปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ทั้งกรณีเสียชีวิตหรือยังมีชีวิตอยู่ ได้แก่ ชื่อ-นามสกุลจริง สัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ชื่อสถานศึกษา สถานที่ทำงาน อาชีพ ทะเบียนรถ ข้อมูลในบัตรประชาชน หนังสือเดินทาง เอกสารซึ่งบ่งชี้ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลของบิดามารดา ญาติพี่น้อง พยาน บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งลักษณะความพิการของแหล่งข่าว เพื่อป้องกันการจดจำ ในกรณีที่อาจทำให้แหล่งข่าวและครอบครัวเสียหายได้

- **2.** การรายงานข่าวควรนำเสนอด้วยความเข้าใจในสภาพปัญหาและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแหล่งข่าว ไม่ควรรายงานให้ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศมีสภาพเป็นเหยื่อที่น่าเวทนา ไร้ทางต่อสู้ ควรนำเสนอภาพของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศในฐานะที่เป็นผู้ผ่านพ้นจากความรุนแรง
- **3.** ในการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ไม่ควรใช้แหล่งข่าวเฉพาะที่เป็นผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศเท่านั้น ควรใช้แหล่งข่าวที่หลากหลาย สามารถให้ข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน
- **4.** ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศเป็นผู้ซึ่งมีความเปราะบางทางจิตใจ อันเป็นผลมาจากการถูกกระทำ ความรุนแรง ผู้สื่อข่าวพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพในลักษณะที่มีการเผชิญหน้าระหว่างคู่กรณี ความขัดแย้ง

- 5. ควรให้คำแนะนำแหล่งข่าว เกี่ยวกับข้อมูลหากได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางเพศ แหล่งข่าวจะสามารถเรียกร้องขอความช่วยเหลือ หรือปกป้องสิทธิของตนเองได้ที่ไหน และต้องดำเนินการอย่างไร
- 6. ในการเข้าถึงแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ สื่อมวลชนต้องขออนุญาตแหล่งข่าว ในทุกขั้นตอนของการทำข่าว เช่น ขออนุญาตบันทึกภาพ/เสียง สัมภาษณ์ ตลอดจนขออนุญาตนำข้อมูลไปออกอากาศ เพื่อเคารพสิทธิของแหล่งข่าว
- 7. กรณีที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศเป็นเด็ก การเข้าถึงแหล่งข่าวควรได้รับความยินยอมจากตัวเด็กเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลด้วย
- 8. แหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศควรได้รับโอกาสในการตัดสินใจร่วมกับผู้สื่อข่าว ในการกำหนดประเด็นข่าวและภาพที่นำเสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวของพวกเธอเอง

- **9.** ไม่ตัดสินอัตลักษณ์ทางเพศของแหล่งข่าวจากลักษณะทางร่างกายหรือบุคลิกภาพ เช่น กรณีผู้หญิงผมสั้น ผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพห้าวๆ โดยมากสื่อมวลชนมักรีบเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของความเป็นทอม ซึ่งอาจเป็นการสร้างภาพเหมารวมที่คลาดเคลื่อน
- **10.** ควรมีการคุ้มครองสิทธิของแหล่งข่าวที่เป็นผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา ไม่ซ้ำเติมผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา ไม่กระทำซ้ำ ไม่ตัดสินว่าผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหาผิดหรือถูก ไม่ควรเปิดเผยใบหน้าผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา ก่อนจะรู้ว่าเขาเป็น ผู้กระทำความผิดแน่นอน ต้องให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา ตราบใดที่ยังไม่มีคำตัดสินของศาล
- **11.** หลีกเลี่ยงการใช้สถานที่ที่บ้าน/ที่ทำงาน ของแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ เป็นฉากของการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ข่าวหรือเป็นสถานที่ให้สัมภาษณ์ เพราะจะทำให้สืบรู้ได้ว่าแหล่งข่าวที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศเป็นใคร

- **12.**การจำลองสถานที่/เหตุการณ์ ในการรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ สามารถทำได้ แต่ต้องไม่ใช่สถานที่เกิดเหตุจริง และไม่จำลองเหตุการณ์โดยเน้นขั้นตอนของการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างละเอียดเพื่อป้องกันไม่ให้เป็นการสร้างผลกระทบด้านความรู้สึกต่อผู้ถูกกระทำความรุนแรง
- **13.**ระมัดระวังการอ้างอิงข่าวจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น การอ้างข่าวจากหนังสือพิมพ์ การอ้างข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ เพราะอาจเป็นการผลิตซ้ำความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการไม่ระมัดระวังในการปกป้องสิทธิของแหล่งข่าวโดยสื่ออื่นๆที่นำมาใช้อ้างอิง
- **14.**สถานีโทรทัศน์ควรมีนโยบายสร้างความหลากหลายให้ปรากฏในพื้นที่ของการรายงานข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มบทบาทของผู้หญิงในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ รวมทั้งการเป็นแหล่งข่าวในประเด็นต่างๆ

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับรายการข่าวโทรทัศน์

- การสัมภาษณ์

- 1. ในการสัมภาษณ์ สื่อมวลชนไม่ควรตั้งคำถามที่เป็นการเปิดแผล ควรคำนึงถึงสภาพจิตใจของแหล่งข่าว ไม่ควรถามถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศ ไม่ควรตั้งคำถามที่มีลักษณะของการกระทำซ้ำความรุนแรง คำถามที่มีลักษณะกล่าวโทษผู้ถูกกระทำความรุนแรง เช่น คำถามที่โทษพฤติกรรมของผู้ถูกกระทำ เกี่ยวกับการแต่งตัวไป การกลับบ้านดึก การเดินในที่เปลี่ยว การเที่ยวกลางคืน การดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ควรตั้งคำถามให้แหล่งข่าวอธิบายขั้นตอนการถูกกระทำความรุนแรง รวมทั้งคำถามที่พาดพิงถึงตัวคู่กรณีผู้กระทำคามผิดโดยตรง

- **2.** ระมัดระวังการปล่อยเสียงสัมภาษณ์ขณะที่ตำรวจกำลังสอบสวนผู้ต้องหา เพราะอาจมีเนื้อหาที่เป็นการให้รายละเอียดของเหตุการณ์มากเกินไป ซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ
- **3.** เมื่อแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศปรากฏตัวให้สัมภาษณ์ ต้องให้สิทธิแก่แหล่งข่าวในการที่จะเลือกวิธีการปกปิดอัตลักษณ์ บางครั้งการใช้หมวกไหมพรมคลุมศีรษะอาจทำให้แหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศรู้สึกในแง่ลบต่อตัวเอง ช่างภาพควรใช้เทคนิคมุกกล้องในการช่วยปกปิดอัตลักษณ์ เพื่อให้แหล่งข่าวรู้สึกเป็นอิสระ ปลอดภัย และสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติเช่นคนธรรมดาทั่วไป

- 4. การแปลงเสียงสัมภาษณ์ของแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องควรปฏิบัติ เพื่อเป็นการปกปิดอัตลักษณ์ การจดจำได้
- 5. ควรเลือกสถานที่ในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสม ถ้าเป็นไปได้ควรเลี่ยงการบันทึกเทปสัมภาษณ์ในสถานที่เกิดเหตุ เพราะอาจนำไปสู่ความรู้สึกสะเทือนใจของแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้พึงระมัดระวังการนำแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศมาบันทึกเทปในสตูดิโอที่มีทีมงานอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากอาจนำไปสู่การเปิดเผยตัวและเป็นที่จดจำได้ อาจทำให้แหล่งข่าวรู้สึกไม่ปลอดภัยและมีความกังวลใจ

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับรายการข่าวโทรทัศน์

- การจัดวางองค์ประกอบมุกกล้อง และการนำเสนอภาพข่าว
- 1.ไม่ควรนำเสนอภาพศพ ภาพเปลือย ภาพที่เน้นสีรัระเชื่อมโยงด้านเพศของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ
- 2.ไม่ควรนำเสนอภาพที่ผู้หญิงกำลังถูกกระทำ ความรุนแรง เช่น ภาพที่โดนจุดกระชาก ลากถู ถูกทุบตี ทำร้าย ภาพของพนักงานบริการที่กำลังถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 3.ไม่ควรนำเสนอภาพที่มีลักษณะล้อเลียน ในด้านความพิการทางร่างกาย รูปร่างหน้าตา หรือบุคลิกภาพของแหล่งข่าว

- 4.ไม่ควรนำเสนอภาพความอ่อนแอของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ จนนำไปสู่การสร้างความสำเร็จอารมณ์ในช่วง ตลอดจนหลีกเลี่ยงภาพที่แสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้า เช่น ภาพญาติผู้เสียหายร้องไห้
- 5.ภาพถ่ายของผู้เสียหายทั้งที่มีชีวิตและเสียชีวิตจากความรุนแรงทางเพศจะต้องมีการปกปิดด้วยเทคนิคต่างๆในการนำเสนอภาพผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ ควรใช้มุมมอง ใช้เทคนิคการถ่ายภาพด้วยการบดบังอัตลักษณ์ของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ ผู้สื่อข่าวต้องทำให้ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติเฉกเช่นคนธรรมดาทั่วไป ผู้สื่อข่าวพึงระลึกว่าหน้าที่ในการปกป้องผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ เป็นหน้าที่ของผู้สื่อข่าว ต้องไม่ปล่อยให้เป็นการละเมิดของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศที่จะต้องปกป้องคุ้มครองตนเอง ด้วยเหตุจากการที่ต้องปรากฏตัวในพื้นที่สื่อมวลชน

- 6. ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาพ อาจใช้ภาพวาดหรือการ์ตูนแทน ภาพถ่ายในเรื่องของความรุนแรงทางเพศหรือในประเด็นที่จะส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าว แต่ต้องระมัดระวังให้ภาพวาดนั้นมีลักษณะของการจำลองมากกว่า จะใช้ภาพวาดที่มีความเหมือนจริง
- 7. หลีกเลี่ยงการนำแฟ้มภาพข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศในอดีต มา นำเสนอซ้ำในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศครั้งใหม่ เพื่อไม่ให้ กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอดีตด้วยการรื้อ ฟื้นบาดแผลและความทรงจำ
- 8. ควรใช้ความระมัดระวังในการนำคลิปที่เผยแพร่ในสังคมออนไลน์มาเป็น ภาพข่าว เพราะมีโอกาที่จะกระทบต่อสิทธิของแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความ รุนแรงทางเพศได้ง่าย แม้จะมีการเบลอหน้าของแหล่งข่าว แต่บรรยากาศ แวดล้อมในคลิปเหล่านั้นสามารถเชื่อมโยงถึงตัวแหล่งข่าวผู้ถูกกระทำความ รุนแรงได้

- 9. ผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อควรตรวจสอบเทคนิคในการนำเสนอ เช่น มุม กล้อง เสียง แสง และองค์ประกอบอื่นๆที่อาจมีผลต่อมุมมองหรือการเลือกปฏิบัติทางเพศ ก่อนการเริ่มรายการ เช่น การใช้เสียงและแสงที่มีคุณภาพเท่ากันระหว่างเพศ เช่น ไม่ใช้เทคนิคด้านแสงที่อ่อนนุ่มต่อแขก รับเชิญที่เป็น “หญิง” เพื่อให้ภาพออกมาดู “อ่อนโยน” แต่ใช้แสงที่คมเข้มต่อแขกรับเชิญที่เป็น “ชาย” เพื่อให้ภาพออกมาดู “เข้มแข็ง” เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างภาพเหมารวมในเรื่องเพศภาวะ ควรเลือกใช้มุมกล้องที่เท่ากันระหว่างเพศเมื่อจับภาพบุคคล เลือกสถานที่ถ่ายทำให้เหมาะสม และเท่าเทียมกันทั้งแหล่งข่าวที่เป็นผู้ชายและผู้หญิง

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับรายการข่าวโทรทัศน์

- ประเด็นข่าว
- 1.การกำหนดประเด็นข่าวความรุนแรงทางเพศ ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อตัวแหล่งข่าว มากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคม
- 2.การรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ ควรนำเสนอข้อเท็จจริงมากกว่าการเน้นอารมณ์ความรู้สึกของแหล่งข่าว
- 3.การรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ ไม่ควรอธิบายขั้นตอนของการกระทำความรุนแรงทางเพศ
- 4.การรายงานข่าวทั่วไป ไม่ควรนำประเด็นอัตลักษณ์ทางเพศมาเชื่อมโยงกับพฤติกรรมกระทำความผิด

- 5. สื่อมวลชนต้องเสนอทางเลือกให้แก่ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงทางเพศ โดยให้ข้อมูลที่รอบด้าน ครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ถูกระทำและสังคม สามารถพิจารณาข้อมูลและทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหาความรุนแรง เช่น ในการรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ ควรเน้นการนำเสนอในเชิง ข้อมูลสถิติ ควรสอดแทรกแง่คิด คำแนะนำของแพทย์ นักวิชาการด้าน ความเป็นธรรมทางเพศ มุมมององค์กรสตรี/องค์กรด้านความเป็นธรรม ทางเพศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม หน่วยงาน ที่สามารถให้การช่วยเหลือผู้หญิง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ เมื่อเกิดเหตุความรุนแรง

- **6.**ข่าวความรุนแรงทางเพศไม่ควรนำเสนอในรูปแบบของข่าวอาชญากรรม ควรนำเสนอข้อมูลความรุนแรงทางเพศในฐานะที่เป็นปัญหาสังคมมากกว่าปัญหาส่วนตัว ความรุนแรงทางเพศไม่ว่าจะเกิดในครอบครัว หรือสถานที่ใดก็ตามต้องถือว่าเป็นปัญหาที่สาธารณะ ชุมชนสังคมต้องเข้าไปมีส่วนรับรู้แก้ไข เพราะความรุนแรงทางเพศถือเป็นปัญหาระดับโครงสร้างสังคมมิใช่แค่ระดับปัจเจก การรายงานข่าวต้องชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเชิงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมเป็นต้นเหตุของปัญหาความรุนแรง ควรนำเสนอบริบทแวดล้อม รายงานให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างสังคมที่สามารถเชื่อมโยงสู่ประเด็นอื่นๆ

- **7.** สื่อมวลชนต้องวิเคราะห์และทำความเข้าใจเรื่องระบบโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ว่าส่งผลต่อปัญหาความรุนแรง ต่อผู้หญิงอย่างไร เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องความสัมพันธ์ เชิงอำนาจให้นำไปสู่ความเท่าเทียม
- **8.** สื่อมวลชนควรเพิ่มพื้นที่ในการนำเสนอประเด็นข่าวด้านบวกเกี่ยวกับผู้หญิง เช่น ผู้หญิงทำดีในสังคม ผู้หญิงในมิติที่หลากหลายแต่ถูกหลงลืม เช่นผู้หญิงในชนบท ผู้หญิงชาติพันธุ์ นำเสนอภาพผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จโดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบบรรทัดฐานดั้งเดิมของความเป็นผู้หญิง เช่น เรื่องราวของผู้หญิงที่ดูแลตัวเองได้ พึ่งพาตัวเองได้ ผู้หญิงที่ผ่านพ้นจากความรุนแรง แม้เพียงคนเดียวที่ประสบความสำเร็จ นำเสนอเรื่องผู้หญิงในมิติใหม่ๆ อย่างเช่น เรื่องของสิทธิในการเข้าถึงการตั้งครรภ์ การทำแท้งอย่างปลอดภัย หรือสิทธิของพนักงานบริการทางเพศ เป็นต้น

- 9. การรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศควรเชื่อมโยงความรู้ข้ามศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ เพศวิถีศึกษา จิตวิทยา สุขภาพ เป็นต้น เพื่อให้การรายงานเกิดความครบถ้วนรอบด้าน เพราะปัญหาความรุนแรงทางเพศไม่ได้มีมิติเดียว แต่มีความทับซ้อนและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในทุกด้าน

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับรายการข่าวโทรทัศน์

- ภาษาข่าว
- 1. ควรระมัดระวังการใช้ภาษาที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ของผู้เสียหาย ในคดีความรุนแรงทางเพศ รวมทั้งผลกระทบต่อความรู้สึกของครอบครัว ควรใช้ภาษาที่เป็นกลาง ไม่ตัดสิน และวางอยู่บนพื้นฐานของการเคารพ สิทธิ
- 2. รายการข่าว/รายการเล่าข่าว ไม่ควรใช้ภาษาหยอกล้อ ใช้คำอุทานที่ แสดงอารมณ์ความรู้สึก ในระหว่างการรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ
- 3. ไม่ควรเรียกแหล่งข่าวซึ่งถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ว่าเหยื่อ แต่ ควรใช้คำว่า ผู้รอดชีวิต ผู้ผ่านพ้น ผู้เผชิญความรุนแรง

- 4. หลีกเลีย้งภาษาข่าวในลักษณะวาทกรรมเชิงลบ และสร้างภาพเหมารวม เช่น ทอมโหด แม่ใจร้าย แม่ใจยักษ์ ไอ้เหี้ยนวิตถาร เป็นต้น
- 5. หลีกเลีย้งภาษาข่าวที่ลดทอนความหมายของความรุนแรงทางเพศให้เป็นเรื่องเล็กน้อย หรือเป็นเพียงเรื่องสนุก
- 6. หลีกเลีย้งภาษาข่าวที่ทำให้เรื่องความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องกรรมเวร สิ้นหวัง ไร้หนทางต่อสู้ เช่น การใช้คำว่า เคราะห์ร้าย เคราะห์ซ้ำกรรมซัด สุกโซคร้าย ดวงช่วย ชะตาโหด ถึงคราวช่วย เป็นต้น

(ร่าง) แนวปฏิบัติรายการละครโทรทัศน์โดยคำนึงถึง สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง

- 1. เนื้อหาของรายการละครควรวางอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่ปราศจากอคติทางเพศ
- 2. หากเนื้อหารายการละครมีการนำเสนอเกี่ยวกับข้อเท็จจริงซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นอนามัยเจริญพันธุ์ หรือ โรคทางเพศ ควรนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลจากงานวิจัย หรือเป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ
- 3. เนื้อหาของรายการละครไม่ควรผลิตซ้ำบทบาททางเพศภาวะและเพศวิถีแบบเดิมๆ เช่น การกำหนดกรอบที่ตายตัวของความเป็นผู้หญิงที่ดี ผู้หญิงไม่ดี ควรนำเสนอบทบาททางเพศภาวะที่มีความหลากหลาย สร้างเนื้อหาที่มีลักษณะของการท้าทายต่อแบบแผน หรืออุดมการณ์ดั้งเดิมที่มีลักษณะของความไม่เป็นธรรมในเรื่องเพศ

- 4. เนื้อหาของรายการละครควรมีการนำเสนอภาพความเท่าเทียมทางเพศของผู้หญิงในพื้นที่หลากหลายในสังคม เช่น ในพื้นที่ศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น
- 5. เนื้อหาของรายการละครควรมีการนำเสนอภาพผู้หญิงที่เป็นบุคคลหลากหลายทางเพศ ในลักษณะของการเคารพสิทธิและปราศจากอคติ ไม่สร้างภาพเหมารวมในละครให้บุคคลเหล่านี้เป็นตัวตลก โรคจิตวิปริต ใช้ความรุนแรง เสียดสี อารมณ์ พยาบาท เป็นต้น แต่ควรนำเสนอภาพผู้หญิงที่เป็นบุคคลหลากหลายทางเพศในลักษณะที่เป็นคนธรรมดาทั่วไป สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมได้อย่างปกติ
- 6. ระวังเรื่องการนำเสนอภาพของการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในรายการละคร ไม่ผลิตซ้ำภาพผู้หญิงเป็นเหยื่อหรือแสดงให้เห็นการกระทำ ความรุนแรงอย่างละเอียด ไม่ควรสร้างค่านิยมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศที่สามารถกระทำ ความรุนแรงทางเพศได้

- **7.** หากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศในรายการละคร ควรนำเสนอช่องทางการช่วยเหลือผู้หญิงที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในทางปฏิบัติ การให้ข้อมูลด้านกฎหมายหรือนำเสนอบทสรุปที่มีแง่มุมของการเคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มากกว่าจะสร้างภาพตายตัวว่ามีเพียงพระเอกเท่านั้นที่จะช่วยเหลือนางเอกได้
- **8.** ควรเพิ่มเนื้อหาที่ส่งเสริมให้ผู้ชายมีความรับผิดชอบในเรื่องเพศสัมพันธ์ รายการละครต้องสะท้อนให้เห็นว่าการคุมกำเนิดเป็นเรื่องที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันของทั้งหญิงชาย ผู้หญิงสามารถพูดหรือแสดงความต้องการในเรื่องเพศได้ หรือบอกให้ผู้ชายใส่ถุงยางได้ และควรจะเปลี่ยนความคิดในเรื่องเพศว่า ผู้หญิงเท่านั้นที่เป็นฝ่ายเสียหาย ผู้ชายเท่านั้นเป็นฝ่ายได้เปรียบ การนำเสนอเรื่องเพศในรายการละครควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ด้วยเสมอ
- **9.** เนื้อหาในรายการละครควรนำเสนอภาพที่ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในทุกบริบท ทั้งเรื่องทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้ชายอยู่เสมอ

(ร่าง) แนวปฏิบัติรายการโฆษณาโดยคำนึงถึงสิทธิ มนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง

- 1. ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาโฆษณาซึ่งสะท้อนอคติทางเพศที่แอบแฝงมาพร้อมกับเนื้อหาการเหยียด ชนชาติกำเนิด ศาสนา สีผิว วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ ระวังการสร้างสัญญาณที่นำไปสู่การตีความในความหมายที่มีอคติทางเพศ
- 2. ไม่ควรนำเสนอภาพผู้หญิงในลักษณะที่ดูย่ำแย่ ไร้ศักดิ์ศรี ไม่นำเรื่องสรีระ เพศภาวะ สถานะทางสังคม และสถานภาพสมรส มาเป็นประเด็นล้อเลียนในงานโฆษณา
- 3. ไม่นำเสนอภาพผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศเพื่อผู้ชาย ไม่ควรทำให้เรื่องเพศ กลายเป็นสินค้า สินค้าควรนำเสนอแบบไร้เพศ ควรนำเสนอมุมมองใหม่ๆ โดยไม่ต้องยึดกับความเป็นเพศ สินค้าควรถูกพูดถึงในแง่ประโยชน์ใช้สอย มากกว่าความเป็นเพศ

- 4. ระวังความถูกต้องของการอ้างอิงข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานโฆษณา เพราะการใช้ข้อมูลทางสถิติที่ผิดพลาดในงานโฆษณา อาจกลายเป็นมายาคติที่ผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศได้
- 5. ไม่ควรนำเสนอภาพตายตัวของบทบาทความเป็นหญิง เช่น ความเป็นแม่ ความเป็นภรรยา แต่ควรนำเสนอบทบาทใหม่ๆ ที่หลากหลายของผู้หญิงซึ่งแตกต่างจากภาพเดิม เช่น บทบาทนอกบ้าน อาชีพใหม่ๆ ของผู้หญิง
- 6. ไม่สร้างภาพตายตัวว่าผู้หญิงเป็นเพศที่หมกมุ่นอยู่กับการบริโภคอย่างไม่มีเหตุผล

- **7.**ในงานโฆษณาควรนำเสนอภาพความหลากหลายของครอบครัว ไม่ยึดติดกับครอบครัวตามอุดมคติ เช่น ครอบครัวที่มีแต่พ่อ แม่ ลูก แต่ควรมีการนำเสนอภาพครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวหลากหลายทางเพศ ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของสังคม เป็นต้น
- **8.**ควรนำเสนอทางเลือกและค่านิยมใหม่เกี่ยวกับความงามของผู้หญิง โดยไม่จำกัดเฉพาะความงามในอุดมคติ เช่น ต้องผอม ต้องขาว ต้องจมูกโด่ง ต้องตาโต หน้าอกโต เท่านั้น ควรชี้ให้เห็นว่า ความงามควรเกิดจากการนิยามตัวเองของผู้หญิง ไม่ใช่การกำหนดของผู้ชายหรือค่านิยมของสังคม
- **9.**ไม่ควรนำเสนอวัยเยาว์ทางเพศผ่านเด็ก ควรจำกัดอายุผู้แสดงในงานโฆษณาที่สื่อวัยเยาว์ทางเพศ